

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye**

Vármegyei döntő
Írásbeli forduló
II. kategória 7-8. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

felkészítő tanár neve

Feladatlap pontszáma: _____

Feladatlapot összeállította:

Kapás Zoltánné szaktanácsadó

Bertáné Takács Erika szaktanácsadó

Verseny szakmai összefogója, irányítója:

Kulcsár Marianna szaktanácsadó

1. ELLENTÉTPÁROK

Csak egy betű a különbség! Változtass meg egy betűt, vagy toldj be egy betűt, vagy vegyél el egy betűt – és megkapod a szó ellentétét! _____/10 pont

öröm — _____

hajdan — _____

fosztogat — _____

nyereség — _____

enyészet — _____

avul — _____

tárt — _____

gyász — _____

igazság — _____

fűtés — _____

2. TESTRÉSSZEL

Egy-egy testrészt, illetve annak toldalékos alakját kell az üres helyre írnod, hogy összetett szavakat kapj! _____/10 pont

_____tekert

_____hős

_____jegyzet

_____ágy

_____fogó

_____vetve

_____vonal

_____fűrt

_____cimpa

_____kalács

3. TÖRÖK – MAGYAR - HASONLÓ?

Nem rokon nyelv, nem rokon nép - mégis! Az alábbiakban olyan török közmondásokat olvashatsz, amelyek valahogy mégis ismerősen csengenek. A feladat csupán felismerni, hogy melyik magyar közmondással azonosíthatóak. Írd le a magyar közmondást!
_____/10 pont

1. Aki nem dolgozik, éhen marad.

2. Egy fecske jöttével tavasz nem lesz.

3. Ép elme ép testben található.

4. Ha lassabban jársz, messzire jutsz.

5. Körte a fájától messzire nem hull.

6. Lókeresés helyett ülj föl a számárra.

7. Mai munkát másnapra ne hagyj.

8. Mai tyúk a holnapi lúdnál többet ér.

9. Nézd az anyját, vedd a borját.

10. Olcsó húsnak leve ízetlen.

4. GYÜMÖLCSPOTLÓ

Írd be a szólásokba a hiányzó gyümölcsöket! _____/7 pont

a) Elcsúszik egy _____ héjon.

b) Olyan, mint egy kifacsart _____

c) Kemény _____

d) Savanyú neki a _____

e) Másnak kaparja ki a _____

f) Egy tálból _____ zik vele.

g) _____ mutat.

5. ANAGRAMMÁK

Az anagramma egy szó betűiből alkotott másik szó vagy kifejezés. Az alábbi feladatokban a megadott szabályok szerint kell új szót (esetleg kifejezést) alkotni az összes eredeti betű felhasználásával. A kétjegyű betűk karaktereit külön is fel lehet használni. Minden betűt fel kell használni, s mindet pontosan egyszer.

Mi a foglalkozásuk? Például: Murvai Kis Árpád (vidámparki árus)

a) Álmodó Pista	_____	e) Pákózy Katalin	_____/8 pont
b) Főzi Sándor	_____	f) Piké Mari	_____
c) Hovik Antal	_____	g) Tőzsér Borka	_____
d) Katona Vazul	_____	h) Vért Lajos	_____

6. SZÓMAGYARÁZAT

Válaszd ki a helyes magyarázatot! Karikázd be a helyes megoldás betűjelét!

_____/10 pont

1. cserje

- a. bokor b. legelő c. bokros, bozótos hely d. a cserfa kérge

2. egyelőre

- a. most, jelenleg b. egyenletesre c. azonosra d. bizonytalanul rövid ideig

3. haris

- a. bozóttal benőtt terület b. költöző madár c. fehér, durva posztó d. ciripelő hangú rovar

4. csűr

- a. gabonátároló gazdasági épület b. baromfiól c. szerszámkamra d. vesszőkosár

5. csalit

- a. cserjékkel sűrűn benőtt terület b. ingoványos talaj c. gyomnövény d. erdő

6. gödölye

- a. kisbárány b. tésztaféle c. fiatal háziállat d. fiatal növendék kecske

7. fertály

- a. valaminek a fele b. valaminek a negyede c. külső városrész d. testrész

8. zsizsik

- a. apró, gabonát károsító bogár b. borsófajta c. gyomnövény d. kis testű énekesmadár

9. vackor

- a. állat alvóhelye, tanyája b. vadkörte c. növényi szárrész d. medvebocs

10. kárókatona

- a. kártékony rovar b. kártyafigurac. fekete halászmadár d. madárijesztő

7. SZÓSZENDVICS

Az alábbi szavak közé keress értelmes szavakat, úgy, hogy az első szóval és a második szóval is (külön-külön) értelmes szót alkossanak. Fontos, hogy mindhárom szót egybeolvasva nem kell értelmesnek lennie.

Példa: has (.....) háló has (pók) háló

_____/10 pont

- a) ház (_____) gerenda
- b) iker (_____) kapcsolat
- c) hang (_____) árus
- d) házi (_____) bontás
- e) könyv (_____) szabászat
- f) vas (_____) köröm
- g) tyúk (_____) pilla
- h) medve (_____) nyaló
- i) tus (_____) kád
- j) autó (_____) választás

8. FÚSZEREZZÜNK!

Helyezd el a felsorolt fűszereket a következő szólásokban! Mindegyik 2 szólásba illik. Majd írd le a jelentését

paprika, babér, bors

_____/12 pont

- Nem terem számára _____ = _____
- Jól fel _____ zta! = _____
- Pihen a _____ jain. = _____
- _____ ot tör az orra alá. = _____
- Esik az eső, süt a nap, _____ Jancsi mosogat. = _____
- Megadja a savát, _____ át. = _____

9. ÉV SZAVA 2023-BAN

A Magyar Nyelvőr 2024-es 1. számából olvashatod a szócikkeket. Melyik cikk, vajon melyik szóhoz illik. Írd a megfelelő helyre a betűjelet! _____/3 pont

a) hazaszótár b) lombkoronasétány c) pacek

_____ Az év antiszava. Hogyan kerül az eredetileg trópusi őserdőben található turisztikai attrakció a magyar Alföldre? 2023-ban robban a hír: az Alföldön, Nyírmártonfalván EU támogatásból létesült, miközben a körülötte lévő erdőt kivágták. Pont olyan, mint a magyar narancs:”Kicsit sárga, kicsit savanyú, de a miénk!”- mondhatnánk Pelikán elvtárssal. 2023-ban Európában leginkább a felelőtlen pályáztatás és pénzégetés jelképe.
(Pölcz Ádám)

_____ Az év ifjúsági szava. Ha valami nagyon jó, menő, vagány, tetszik, az lehet kül, tök király.
(Minya Károly)

_____ Az év irodalmi szava. Mindenkinek van egy saját, fejben tartott szótára, melynek lapjain anya és apa, a testvérek, a rokonok, a szerelmek, a gyerekek, ... alkotások szerepelnek, s melyek értelemszerűen összekapcsolnak bennünket életünk leginkább meghatározó személyeivel, közösségeivel, megtartó hagyományaival. Szövegfüzér bűvópatakszerűen vissza-visszatérő motívumokkal, idézetekkel, amelyek kapaszkodónak bizonyulnak a nehéz pillanatokban, gondolatszegény időszakokban.
(Balázs Géza)

„Édes anyanyelv”nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére

Bács-Kiskun vármegye

Vármegyei döntő

I. kategória 7-8. osztály

Javítókulcs

1. ELLENTÉTPÁROK

öröm — **űröm**

hajdan — **majdan**

fosztogat — **osztogat**

nyereség — **vereség**

enyészet — **tenyészet**

avul — **javul**

tárt — **zárt**

gyász — **nász**

igazság — **gazság**

fűtés — **hűtés**

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: **10 pont**

2. TESTRÉSSZEL

NYAKatekert

SZÁJhős

LÁBjegyzet

KÖRÖMágy

HASfogó

VÁLLvetve

ARCvonal

AGYAfűrt

FÜLcimpa

TÉRDkalács

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: **10 pont**

3. TÖRÖK – MAGYAR - HASONLÓ?

1. **Aki nem dolgozik, ne is egyék.**
2. **Egy fecske nem csinál nyarat.**
3. **Ép testben ép lélek.**
4. **Lassan járj, tovább érsz.**
5. **Nem esik messze az alma a fájától.**
6. **Ha ló nincs, számár is jó.**
7. **Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra.**
8. **Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tüzok.**
9. **Nézd meg az anyját, vedd el a lányát!**
10. **Olcsó húsnak híg a leve.**

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: **10 pont**

4. GYÜMÖLCSPOTLÓ

- a) banán
- b) citrom
- c) dió
- d) szőlő
- e) gesztenye
- f) cseresznye/cseresznye
- g) Fügét

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **7 pont**

5. ANAGRAMMÁK

a) másodpilóta	e) kalózkapitány
b) női fodrász	f) ipari kém
c) hivatalnok	g) borszakértő
d) vonatkalauz	h) sírtolvaj

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **8 pont**

6. SZÓMAGYARÁZAT

1. cserje

- a. bokor b. legelő c. bokros, bozótos hely d. a cserfa kérge

2. egyelőre

- a. most, jelenleg b. egyenletesre c. azonosra d. bizonytalanul rövid ideig

3. haris

- a. bozóttal benőtt terület b. költöző madár c. fehér, durva posztó d. ciripelő hangú rovar

4.csűr

- a. gabonátároló gazdasági épület b. baromfiól c. szerszámkamra d. vesszőkosár

5. csalit

- a. cserjékkel sűrűn benőtt terület b.ingoványos talaj c. gyomnövény d.erdő

6. gödölye

- a. kisbárány b. tésztaféle c. fiatal háziállat d. fiatal nöwendék kecske

7. fertály

- a. valaminek a fele b. valaminek a negyede c. külső városrész d. testrész

8. zsizsik

- a. apró, gabonát károsító bogár b. borsófajta c. gyomnövény d. kis testű énekesmadár

9. vackor

- a. állat alvóhelye, tanyája b. vadkörte c.növényi szárrész d.medvebocs

10. kárókatona

- a. kártékony rovar b. kártyafigurac. fekete halászo madár d. madárijesztő

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen:**10 pont**

7. SZÓSZENDVICS

- a) ház (**mester**) gerenda
- b) iker (**pár**) kapcsolat
- c) hang (**jegy**) árus
- d) házi (**rend**) bontás
- e) könyv (**lap**) szabászat
- f) vas (**macska**) köröm
- g) tyúk (**szem**) pillá
- h) medve (**talp**) nyaló
- i) tus (**fürdő**) kád
- j) autó (**pálya**) választás

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **10 pont**

8. FÚSZEREZZÜNK!

Nem terem számára babér .	= nem fog neki sikerülni
Jól felpaprikázta!	= felbosszantotta
Pihen a babér jain.	= lusta
Borsot tör az orra alá.	= bosszantja
Esik az eső, süt a nap, Paprika Jancsi mosogat.	= egyszerre van napsütés és eső
Megadja a savát, borsát .	= ért hozzá, hogy mesélje el érdekesen

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **12 pont**

9. ÉV SZAVA 2023-BAN

- b**
- c**
- a**

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: **3 pont**

Összesen: 80 pont